

Sémantické aspekty katalogizace VI

PhDr. Jiří Stodola

Opakování

- bibliografické univerzum – věci
- bibliografické záznamy – znaky
- mohou být chápány jako soudy o těchto věcech

- protože však v bibliografickém univerzu jsou znaky, může být katalogizace chápána jako interpretace

Hermeneutika

- metoda interpretace
- teorie porozumění (od 19. st.)

Složky procesu výkladu

- ten, kdo vykládá – subjekt
- to, co je vykládáno – objekt

Druhy hermeneutiky

- rekonstruktivní – klade důraz na objekt
- integrativní – klade důraz na subjekt

- Dílo, vyjádření, provedení může být chápána jako konstrukce
- Bibliografický záznam jako rekonstrukce

Informace je „lidský artefakt, který je konstruován a rekonstruován v sociálních situacích.“ (Ian Cornelius)

Patrně chápe informaci jako dokument.

Hermeneutické kánony

- zásada autonomie objektu;
- zásada celkovosti;
- zásada aktualizace porozumění;
- zásada adekvátnosti porozumění.

Zásady katalogizace

- **2.1. Ohled na uživatele katalogu.** Rozhodnutí, týkající se popisných údajů a řízených forem jmen pro zpřístupnění, by měla být činěna se zřetelem na uživatele.
- **2.2. Běžné použití.** Slovní zásoba, používaná při popisu a tvorbě selekčních údajů, by měla být v souladu se slovní zásobou většiny uživatelů.
- **2.3. Prezentace entit při popisu.** Popis a řízené formy jmen by měly být založeny na způsobu, jakým entity identifikují samy sebe.
- **2.4. Správnost.** Popisovaná entita by měla být popsána správně a přesně.
- **2.5. Dostatečnost a nezbytnost.** Měly by se používat pouze prvky popisu a selekčních údajů, jež jsou potřebné k uspokojení požadavků uživatele a nezbytné pro jednoznačnou identifikaci entity.
- **2.6. Významnost.** Datové prvky by měly být bibliograficky významné.
- **2.7. Hospodárnost.** Pokud vedou k dosažení téhož cíle různé způsoby, přednost by měl mít ten, který nejlépe a komplexně splňuje požadavek na hospodárnost (tj. nejmenší náklady nebo nejjednodušší postup).
- **2. 8. Konzistence a standardizace.** Popis a tvorba selekčních údajů by měly být standardizovány v nejvyšším možném rozsahu. Zajistí se tak větší konzistence, která zvyšuje možnost sdílení autoritních a bibliografických záznamů
- **2. 9. Integrace.** Popis všech typů dokumentů a všech řízených forem jmen má pokud možno vycházet se stejných obecných pravidel.

Autonomie objektu

- je třeba respektovat vykládaný objekt
- prezentace entit při popisu
- správnost

Zásada celkovosti

- celek je třeba vykládat z kontextu širšího než je on sám
- při katalogizaci je někdy nezbytné užívat další zdroje než samotné katalogizované dílo
- konsistence a standardizace, integrace

Zásada aktualizace porozumění

- říká, že se na interpretaci podílí subjektivní vlivy
- ovlivňuje její osobnost katalogizátora

Zásada adekvátnosti porozumění

- ohled na uživatele
- běžné užití
- dostatečnost a nezbytnost
- významnost

Bibliografický záznam

- Popisné údaje
- Selekční údaje
- Obsahová charakteristika

Popisné údaje

- Oblast údajů o názvu a odpovědnosti
- Oblast údajů o vydání
- Oblast specifických údajů
- Oblast nakladatelských údajů
- Oblast údajů fyzického popisu
- Oblast údajů o edici
- Oblast údajů poznámky
- Oblast údajů o standardním (nebo alternativním) čísle a dostupnosti

Bibliografický popis

- zvláštní záznam pro každé provedení
- vytváří se na základě jednotky, může obsahovat údaje o vyjádření a díle
- má být založen na mezinárodním standardu
- může mít několik úrovní úplnosti

Selekční údaje

- **Jmenné selekční údaje** dělíme na
  - Personální záhlaví (obsahuje jméno osoby)
  - Korporativní záhlaví (obsahuje jméno korporace)
  - Názvové záhlaví (obsahuje názvy entit 1 typu)
- **Věcné selekční údaje** dělíme na
  - systematické
  - předmětové

Selekční údaje

- řízené
- neřízené

- tendence ke standardizaci vede k preferenci řízených údajů

Osahová charakteristika

- anotace
- referát

Údaje katalogizačního záznamu

- bibliografický záznam +
- Lokační
- Exemplářové
- Služební

Lokační

- Sigla
- Signatura

Exemplářové

- Přírůstkové číslo
- Označení svazku nebo ročníku
- Zvláštnosti pojící se s danou jednotkou

Domácí úkol

- Přečíst:

„Ustanovení mezinárodních principů katalogizace“

http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2009-cs.pdf